



Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VI. An in eadem materiâ poßint esse plures formæ substantiales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

SECTIO V.

Utrum eadem forma sit & possit esse in pluribus materiis.

PRI^{MA} pars huius Sectionis caret difficultate, Quia eadem res nequit esse simul in pluribus locis, ergo eadem forma nequit esse naturaliter in pluribus materiis; necessarium enim debet occupare plura loca. Intellige hanc doctrinam de forma materiali: nam spiritualis, scilicet rationalis, simul eadem est in capite, pede, &c. quæ sunt partes materiæ distinctæ; forma autem materialis nequit esse in pluribus locis neque inadæquate distinctis, de quo fusiùs Disputatione I. de Animâ, à num. 157. Addunt aliqui aliam rationem huius repugnantie, quia forma materialis causatur à materiâ, repugnat autem naturaliter eandem rem simul causari à duobus causis totalibus, vel ab vnâ totali & aliâ partiali, ergo non poterit naturaliter forma materialis esse in duplici materiâ. Hæc ratio non adeò urget: posset enim dici quælibet pars materiæ esse causa partialis, & ex omnibus vnâ totalem constari, sicut ex duobus ignibus æqualiter applicatis resultat vna causa totalis efficiens. Ideò sufficiat primum argumentum, simul hac adiunctâ confirmatione, quia nihil est prorsus, quod vllò modo cogat, vel ostendat, eandem formam esse in diuersis materiis.

⁴³ Verum quia nulla fatuitas sine patrono, non defunt etiam his temporibus nonnulli (nescio an Philosophi dicendi vel potius deliri) qui iudicant, in omnibus entibus (excipiunt hominem, propter Fidem) eandem numero esse formam substantialem, & solas dispositiones accidentales noscunt diuersas. Hoc potius est somnium quam opinio. Et Primò rogo hos Auctores, quam vel apparentem huius sententiæ rationem possint habere, vt eandem numero formam in lapide & in leone constituent, aut cur accidentia ipsa non dicant etiam esse eadem numero. Si enim identitas arguitur ex vniuersitate operationum, ibi è cōtrario summa diuersitas; si ex inseparabilitate, ibi summa separabilitas; si ex dependentiâ vnius ab alio, ibi summa independentia: denique nullum est vel leue vestigium talis identitatis. Sed age, iam manifestis & euidentibus rationibus contrarium probemus.

Primò omnes illæ, quas suprà Sectione 5. adduxi ad probandū, dari formam substantialem in rerum naturâ, probant, eas formas esse diuersas in diuersis compositis, quia debet esse vna radix, ex quâ determinatè illa potius accidentia & operationes inferantur, quam in alio composito.

⁴⁴ Cur enim, si eadem anima leonis, quæ antea erat, manet in cadauere, iam penitus operationes omnes cessant vitales? cur mortuus non rugit? cur non eum & tunc timebimus?

Secundò, si eadem est numero anima leonis hic, & alterius in Africâ existentis, ergo quæcumque ille sentit vel appetit, hic etiam leo sentit & appetit, etiam si appetitio vel sensatio non sit hic; sicut omnia quæ anima pedis sentit in pede, sentit anima capitis, quæ est eadem numero, & ideò potest ex sensatione in pede existente illa in capite determinari ad operandum. Vnde vltimè fiet, vt quæ vnum animal nouit, omnia no-

scant. Et miror, cur quando vnus canis fustibus excipitur, non doleant, latent, fugiant omnia totius orbis animantia: quia si vnum membrum alteri compatitur, iuxta Apostolum, etiam si in brutis non sit eadem numero anima in vno ac in altero membro, proculdubio, si eadem numero in omnibus esset, multo magis deberet compatiri, dolere, & conqueri. Præterea cum eadem numero anima sit in lupo & in agno, quis eam contra se ipsam exagitat? quis ad dilacerandam se in agnello, ad se ipsam deuorandam acuit? vel quomodo non ipse lupo proprios sentit morsus? & dolore terribiles prædam ex faucibus, se ipsum à propriis dentibus dimittit immunitatem?

Tertiò, quia contra Scripturam hi Auctores tenentur admittere, nullum animal mori: quando enim eandem animam sensitiuam retinet sibi vnitam, etiam si accidentia aliqua de nouo vel acquirant vel amittant, adhuc tamen viuunt, anima enim eorum intra ipsa est. Quid ergo Scriptura dicit, *Unus est hominis & iumentorum interitus, sicut illa moriuntur*, &c. quid præfertur canis viuus leoni mortuo? quid toties tot equorum millia in præliis narrantur occisa? tot animantia Deo sacrificata? quid Deus sollicitus fuit, ex omnibus speciebus bina & bina in arcæ reseruare, quando totius Oceani aquæ nec vnicum poterant interimere? quando cataractæ cæli, & abyssi magnæ fontes rupti, tam omnia reliquere viuâ, quam si blando tantum rore fuissent resperfa & recreata? Tale ergo delirium exterminandum prorsus est ab hominum mentibus.

Rogabis, an saltem de potentiâ absolutâ possit eadem forma materialis simul in duobus esse subiectis. Respondeo affirmatiuè, quia rectè potest de potentiâ absolutâ eadem res esse in duobus locis, & à duplici causâ totali produci (vt dicam infra) ergo poterit eadem forma supernaturaliter plures informare materias. Præterea in eodem loco possunt esse plures materiæ diuinitus penetratæ; ergo etiam si forma non posset esse simul in duobus locis, adhuc posset in duplici materiâ existere; quo casu illa composita, quæ resultarent ex materiâ & illâ formâ, solùm essent inadæquate distinctæ ratione materiæ, sicut modò distinguitur manus hominis à capite, de quo infra rursus aliquid.

SECTIO VI.

An in eadem materiâ possint esse plures formæ substantiales.

MAIOR difficultas est, vtrum possint naturaliter plures formæ substantiales esse simul in eadem materiâ. Etratio dubitandi est, prima, quia videmus plures formas accidentales in eadem materiâ: secunda, quia eadem causa rectè potest plures effectus simul producere, ergo eadem materia plures formas: tertia, quia non sequitur, materiam aut formam futuram in pluribus locis, neque vllum aliud absurdum, ergo.

Prima sententia tot adstruit formas substantiales in materiâ, quot sunt prædicata Metaphysica compositi, v. g. entis, substantiæ, corporis, &c. Huic

Hinc fauere videtur Aristoteles 7. Metaphysicorum cap. 10. vbi partibus definitionis docet correspondere partes rei; definitio est per genus & differentiam, ergo hæc distinguuntur inter se realiter, ergo tot sunt formæ substantiales, quot partes Metaphysicæ. Respondeo, Aristotelem solum loqui de definitione physica cui partes physicae respondent, vel de partibus Metaphysicis, per quas definitio Metaphysica traditur. Sententiam hanc reieci ex parte Disputat. v. Logica, Sectione 1. vbi ostendi, prædicata superiora ab inferioribus non distingui realiter vel modaliter, & eam iam breuiter perstringo, quia etiam in materiâ debent poni tot partes essentiales, quot materia habet prædicata essentialia, quod est ridiculum, & contra hos Auctores. Sequela probatur, quia etiam materia habet prædicata superiora entis, substantiæ, materialis, subiecti, &c. Deinde etiam Angelus deberet constare eis prædicatis distinctis, imò & Deus, qui etiam habet prædicata superiora & inferiora. Denique quia homo per solam vltimam formam rationalem est viuens, substantia, ens, &c. ergo non eget aliis formis superioribus. Consequentia est euidens. Antecedens patet, quia vltima ea differentia est ens, & de conceptu primo hominis, & spirituales, &c. ergo habet omnia prædicata superiora.

Secundo alij dicunt, in quolibet animali irrationali esse tres formas, scilicet corporis & vegetabilis, seu viuens & sensibilis, in homine vero addunt quartâ, scilicet rationalem. Neq; hi sustinendi sunt, tum quia per eandem animam redditur homo vel equus viuens, sensibilis, & rationalis, aut inuincibilis, &c. tum quia sine fundamento distinguuntur hi gradus inter se, non vero omnes alij superiores, vnde consequentijs primi locuti sunt; denique quia sine necessitate multiplicat eas entitates. Aliorum sententia hic posset esse, in quolibet mixto esse omnes formas elementorum. Sed contra hos egi Disputatione 1. ostendens, formaliter elementa non posse esse in mixtis, virtualiter autem dici manere, quatenus accidentia prima, quæ sunt propria elementorum, manent etiam in mixtis.

SVBSECTIO PRIMA.

Sententia adstruens formas partiales in viuentibus.

SCOTVS in 4. dist. 11. quæst. 3. art. 2. opinatur, in omnibus viuentibus dari vltra animam, aliam formam corporeitatis, quâ materia redditur corpus. Hanc sententiam restringit Henricus Quodlibeto 2. q. 2. & 3. & Quodlibeto 3. quæstione 13. & 14. ad solum hominem. Nonnulli recentiores hanc quæstionem celeberrimam reputant; verum nullum in eâ ego video mysterium, vt ex dicendis constabit. Idem in hanc Scoti sententiam cum limitatione statim subiiciendâ inclinantes, dicunt, eam in scholis inualluisse. Verum ita inualluit, vt quantum ego possum scire, in totâ Hispaniâ nullus eam defendat, imò nec impugnare eam ex professione dignetur, tamquam rem sine solido fundamento. In Italiâ pauci, & in his partibus rarissimi. In quibus ergo scholis inualluit? Adde, omnes nostros & Societate, quotquot sua typis mandarunt, contrarium

docuisse, duobus exceptis, P. Dandino, & P. Coninck. Sed de his satis.

Dicunt ergo hi Auctores, in viuentibus omnibus (quia ea partibus diuersis constant, v. g. animalia capite, manibus, pedibus, oculis, accidentibus, &c. plantæ vero folijs, fructibus, radicibus, &c.) dari diuersas formas partiales substantiales manus, capitis, &c. quibus materia prima disponitur ad animam viuentem, & quæ post mortem durant aliquando in caduere, quousq; prorsus corrumpitur. Itaque Scoto concedunt formam corporeitatis ab animâ distinctam; dissident ab illo, quod ille vnicam, hi verò multas paruulas & totales pro diuersitate corporis constituunt. Sed fundamenta ipsis & Scotistis communia sunt, idè eadem viâ & pro vtriusque & contra vtriusque pergendum.

Hanc sententiam probant Primò, quia corpus, vt condistinguitur ab animâ, dicit aliquam formam substantialem; non potest autem esse alia, nisi quæ ab ipsis ponitur, ergo. Probant Maiorem hi latissimè ex mysterio Eucharistiæ, vbi non ponitur anima ex vi verborum sub speciebus panis, vt Tridentinum docet, ponitur autem corpus; ergo corpus non dicit animam: sed nec solam materiam, quia hæc per se non est corpus; ergo illam simul cum aliquâ aliâ formâ substantiali. Disputatione 1v. de Eucharistiâ à n. 1. egi latè de significatione vocis *corporis*, à numero verò 16. ostendi, nomen hoc *corpus*, prout à Latinis tribuitur vni parti hominis, non significare nisi materiam primam cum hac organizatione & accidentibus externis: neque enim Romani inuentores huius vocis (& idem est in qualibet postea lingua, in nomine correspondente vocabulo Latino) attenderunt, vtrum ibi detur forma aliqua corporeitatis, aut formæ partiales, quæ ante quatuor dies à nonnullis sunt inuētæ; sed molem externam illam cum his accidentibus considerantes, corpus vocarunt. Vnde ex significatione vocis non licet villo modo talium formarum existentiam probare, sed aliunde id rationibus Philosophicis est inquirendum. Imò addo, etiam ipsius materiæ primæ existentiam non ex huius vocis *corporis* significatione probandum: quia Auctores vocis non semper fuere Philosophi, qui ad hæc occulta attenderint, sed solum ad externam hanc apparentiam oculis visibilem, & tactu palpabilem. Hinc ergo constat, quàm debilia sint horum Auctorum fundamenta, quorum præcipuum & ferè vnicum ex hac vocis significatione desumitur.

Dices Primò: Si corpus solum significaret materiam primam cum his accidentibus, ergo conuersio Eucharistica non tam esset transsubstantiatio quàm transaccidentatio, quia esset in accidentia externa, quæ corpus vt tale dicit. Ecce secundum argumentum, solum etiam ex modo loquendi desumptum. Legant Concilium, & ex eo colligent quare hæc dicatur transsubstantiatio, quia scilicet est totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi; huic autem quid officit, quod ponantur etiam aliqua accidentia ex vi verborum? Vbi aduerte, in composito, quando vna pars est accidentalis, totum absolute dici accidentale: v. g. cognoscens, etiam si ex parte subiecti includat animam, quæ est substantia, dicitur tamen concretum accidentale. Rationem

alibi terigi, quia ratio formalis eius compositi, id est vnio à quâ compositum præcipue denominatur, etiam est accidentalis; quia si albedo est extra substantiam hominis, etiam habere albedinem est extra illam. At in actionibus non ita res contingit: nam actio non dicitur substantialis, quia in se ipsâ sit substantia; suppono enim aliunde, illam esse omnino accidentalem, sed denominationem substantialis vel accidentalis accipit à termino producto. Vnde, si per vnica actionem duo termini, vnus substantialis, alter accidentalis, producantur, non debet ea actio solum dici accidentalis: tam enim est productiua substantiæ quàm accidentis. Quam differentiam inter actionem & vnionem quia hi Auctores non considerant, propterea malè suprà intulerunt, eam actionem solum dicendam transaccidentationem, minùs malè intulissent, si eam non minùs transaccidentationem, quam transsubstantiationem dicendam inferrent, quia hoc videtur ratione & exemplo paulò antè à nobis allato confirmari. Adde tamen, neque hoc inferri quia, vt suprà dixi, ideò à Concilio vocatur substantialis, quia in termino à quo solum habet substantiam, & pro termino ad quem primariò habet etiam solam substantiam, etiam si haberet aliquid accidentia in ipso termino ad quem, sicut prima mundi creatio absolute dicitur creatio substantialis, etiam si in ea quantitas & alia accidentia producta fuerint.

Dices Secundò: Corpus vt corpus, est essentialiter homini, quia dicitur homo constare corpore & animâ, ergo si corpus dicit hæc accidentia, sequetur, aliqua accidentia esse de constitutione hominis, & consequenter hominem esse concretum accidentale. Respondeo, hic teritiò de nomine fieri questionem. Et certè hoc argumento æquè ipsi premuntur: quia si Deus materiam primam cum his accidentibus externis animæ rationali vnitam conseruaret, etiam si destrueret has formulas parciales, omnes illum dicerent hominem, & verè esset homo, & tamen per te non esset tunc corpus; ergo corpus secundum totum quod dicit, non est de essentiâ hominis. Respondeo ergo, corpus duo dicere, vnum in recto, scilicet materiam primam, & hanc solum esse de essentiâ hominis, physicè & philosophicè loquendo, prout omnes Philosophi docuerunt; aliud verò in obliquo, scilicet accidentia externa, organizationem, &c. & hanc solum quoad vulgus esse de essentiâ hominis, quia pertinet ad definitionem descriptiuam, *homo est animal bipes, rectum*, &c. quæ definitio homini est essentialis, iuxta vulgi considerationem, non verò iuxta Philosophicam; & propterea, si diuinitus materia prima auferretur, & cum his accidentibus anima se moueret, &c. vulgus illum diceret verè hominem, non tamen hoc diceret Philosophus, qui discernit inter accidentia & materiâ, quod vulgus non facit. Tu autem vis vtramque acceptionem coniungere, in quo valde erras, vt ex dictis constat.

Secundò quidam arguunt: Quando datur collectio aliqua accidentium, debet etiam esse forma substantialis à quâ procedat; ergo cum in embryone, homine viuo, & cadauere, sit eadem collectio accidentium, debet necessariò vna eademque forma esse à quâ ea collectio procedat, ergo formæ parciales. Respondeo, hoc argumen-

tum nullum esse: nam etiam in aceto manent ferè tota accidentia perceptibilia ex his quæ fuerant in vino, quor in cadauere ex his quæ fuerant in homine; non autem puto, hos posituros formam partialem quæ in vino & aceto sit. Idem ferè est in aliis multis compositis, quæ retinent multa accidentia, quæ fuerant sub priori formâ. Ratio huius est, quia ea accidentia intendebantur à naturâ propter animam rationalem, vnde fuerunt producta ab extrinseco in embryone, conseruata in homine connaturaliter, durantiâ verò in cadauere, quia adhuc non accessit contrarium agens, quod illa destruxerit, vnde breuissimè pereunt, quod est signum non conseruari ab extrinseco. Vide quàm parum hoc argumentum vrgeat.

Adde, hoc ipsum, velint nolint, debere ab his doceri de ipsis formis partialibus: nam illæ non intenduntur à naturâ propter se, sed propter animam rationalem, vt & ipsi admittunt. Sicut ergo formæ illæ intentæ propter animam, conseruantur ante & post illam, quid quæso mysterij hi inuenerunt in accidentibus, vt hæc, licet propter animam intendantur, non possint ante & post illam aliquantulum durare?

Adde tandem, illa accidentia non conseruari à formis illis, sed esse dispositiones ad eas formas: vnde pereuntibus eis accidentibus, pereunt formæ illæ. Iam ergo, quandoquidem non procedunt à formis, sed aliunde conseruantur, cur non poterunt conseruari, etiam si non essent ibi tales formæ?

Quod verò hi valde accuratè ex Medicis obseruant, omnia scilicet accidentia, excepto calore naturali qui ab animâ procedit, in corpore mortuo manere; hoc, inquam, & falsum est, & ipsos iugulat. Falsum, quia calor qui perit, non est ille qui procedit ab animâ, sed qui est dispositio ad animam; vnde ex defectu caloris & alterius temperamenti anima perit, non è contrario temperamentum ex defectu animæ. Vbi ergo iam obseruatio Medicorum, quòd scilicet solus calor qui ab animâ procedit, desit in homine mortuo? Quòd verò hoc eos iugulet, inde patet: quia si omnes dispositiones ad animam maneat etiam sine animâ, cur non poterunt manere & sine formis partialibus, quandoquidem tota illa organizatio pupillæ, quam ipsi opus pulcherrimum nature ex P. Aguillonio esse affirmant, certè non fuit à naturâ intentâ pro vnâ formâ partiali cecâ, surdâ & incapaci vllum in eâ pupillâ exercendi actum vitalem.

Tertiò ergo principaliter probant suam sententiam, quia manus differt essentialiter, vt per se patet, à capite; non per animam, ergo per formam partialem. Hoc argumentum solum habet difficultatem in homine, quia in brutis posset dici, partes animæ esse heterogeneas. Sed neque in homine, quia potest dici saltem ipsa vnio substantialis esse heterogenea, vt multi sentiunt.

Dices, inaudiri esse, per vnionem constitui corpus, ergo vnio diuersa non constituit diuersas partes corporis. Sed hi Auctores seipsos iugulant, quia si corpus, in sententiâ eorum dicit, vltra materiam primam, formam substantialem, quæcumque illa sit, etiam deberet illius vnionem includere: nam si separata sit ea forma, non faciet vnum, vt per se est notum, &c. ergo corpus non

non minùs constituitur per vnionem materia cum eâ formâ, quàm homo constituitur per vnionem corporis & animæ. siue enim ea vnio vocetur *pars*, siue *ut quod*, siue *ut quo*; est aliquid intrinsecum & essenziale homini, non minùs quàm ipsa anima, & quàm albedo albo; quia modi loquendi *ut quo*, & *ut quod* non sunt in obiecto, sed ex modo nostro concipiendi & significandi ortum traxerunt, ut alibi dixi. Ego vellem corpus non dicere vnionem, quia tunc sola materia esset corpus, in quod valde inclino, etiam si & tunc saltem vnio integralis non posset excludi, quia vnum punctum materiæ non est corpus. Ergo argumento respondeo, absolute corpus dicere aliquam vnionem. Miror autem id tibi videri inaudium, cum ferè omnes id doceant, quandoquidem corpus faciunt concretum, quod essentialiter dicit vnionem: ergo si non habes aliud argumentum, nisi à nouitate, ad oppugnandam vnionis heterogeneitatem, hoc nullum est. Sed de hoc vide Disputationem 1. de Animâ, ubi Deo duce ostendam, partes animatas non differre essentialiter; quò prorsus corruit hoc secundum argumentum pro istis entibus, seu formis minutis.

Tertiò argumentantur: Quia quando homo moritur, non introducit forma aliqua substantialis; ergo debet ibi manere aliqua antiqua, ne materia maneat sine formâ vllâ substantiali; ergo debent ibi manere formæ partiales. Nego tibi consequentiam, Primò, quia posset manere vna, sicut eam ponit Scotus; neque enim ex variis dispositionibus cadaueris probatur multitudo formarum: tu enim ipse teneris dicere, ab animâ rationali, etiam si vna sit; exigi eas formas diuersas substantiales. cur ergo non poterit dicere Scotus, ab vnâ formâ substantiali exigi eas dispositiones accidentales diuersas? Certè si aliquid ex his deberem dicere, ego priùs cum Scotto vnâ ponerem, quàm tecum tot & tam paruas, qualis debet esse v. g. quæ est in pupillâ oculi. Secundò argumento responderem, potius admitiendo nullam formam substantialem manere in materiâ post mortem hominis, quàm eas partiales ponerem; quia (ut supra dixi) aggrè valde potest ostendi, non posse materiam in aliquo calu omni formâ substantiali carere: idè valde probabiliter posset dici, quia in morte hominis destructæ sunt dispositiones pro animâ violenter, ut quando homo decapitatur, nec introductæ sunt alia pro nouâ formâ, separari animam ab eâ materiâ, nullâ aliâ formâ succedente aut manente, sed solis accidentibus, quæ à materiâ & Deo conseruantur, & paulatim postea deficiunt adueniente contrario; quia non est forma vlla substantialis, quæ contrario resistat, & efficienter ea accidentia conseruet augeatque.

Dices, Tunc materia esset incompleta. Fateor, etiam tu eam ponis absolute incompletam, quia deest illi complementum animæ, in cuius locum nihil successit per te; formæ autem illæ non sunt intentæ propter se, sed propter animam, & consequenter non sunt complementum adæquatum materiæ. Fateor, hæc solutio mihi valde est probabilis; nec video quomodo possit vel apparenter oppugnari, nisi quia nullus posuit materiam aliquando sine omni formâ substantiali. Deberet tamen considerari, nullam esse pro hoc commu-

ni sensu rationem, nec vllum ex contrario sequi absurdum. Sed de hoc iam fusiùs.

SUBSECTIO SECVNDA.

Solutur argumentum pro his formis, desumptum ex impugnatione Formæ cadauericæ.

IDEO, qui hoc durum putaret, posset cum communi formam cadaueris in ea materiâ ponere, & hoc tamquam probabilius defendo propter communem auctoritatem. Sed mirandum est, quàm acriter excipiant aliqui hanc formam cadaueris, qui tamen in re eandem ponunt: quia quam ipsi dicunt corporeitatis, vel quas ipsi vocant partiales, illam ego voco formam cadaueritatis, eò quòd solum sit in cadauere. Differentia autem inter hos Auctores & me in hoc præcisè consistit, quòd illi ponunt illam formam, antequam homo generetur, & etiam quamdiu viuunt, & propterea non vocant illam *cadaueritatis*, sed nomine *corporeitatis*, quæ solum est quoad hoc differentia de nomine: quoad punctum verò de re, quòd scilicet illam ponant quamdiu homo viuunt, facillè impugnabuntur infra. Alia etiam est cum eisdem differentia, quòd ipsi ponunt eas formas diuersas in specie, siue heterogeneas, ego autem dico eas partes esse homogeneas, quæ differentia de re in libris de Animâ explicabitur. Nunc solum dico; etiam in ipsâ formâ cadaueris posse assignari eas partes heterogeneas, si ita auidè heterogeneitatem amas, dummodò non mihi dicas, eas formas etiam esse in corpore, quamdiu homo viuunt, de quo solum est præsens difficultas. Iam ergo hac præmissâ obseruatione facillè apparebit, quàm sint debilia argumenta contra istam formam infelicem, quia nomine *cadaueritatis* ab omnibus Philosophis vocata est; nam proculdubio corpus mortuum, etiam si dentur formæ partiales, cadauer dicitur.

Primò ergo obiiciunt: Quia si animæ rationali Christi successit forma cadaueris in triduo, ergo Christi corpus corruptum est, contra Scripturam. Hoc argumentum videtur potius ipsos urgere quàm me. Rogo enim, corruptio denominaturne à positu productione, an à discessu alterius? Ego pono productionem formæ cadaueris, & in hoc solum ab iis differo; ipsi ponunt solam destructionem, sine vllâ productione. quomodo ergo per hoc ego multiplico corruptionem? nisi de die resurrectionis loquantur, quando forma cadaueris fuit destructa; verum ipsi loquuntur solum de mortis puncto. Deinde Secundò respondeo, illam corruptionem; quæ negatur corpori Christi, non esse physicam, quæ in omni generatione substantiali interuenit, & certum est, saltem vnionem substantialem fuisse corruptam, sed est corruptio, quæ vulgariter talis appellatur, quando scilicet in cineres vel vermes corpus definit: aliàs deberet dici, contra Fidem, Christum non mortuum. nam mori, corrumpi est, si physice loquamur, quidquid sit de his formis.

Secundò obiiciunt, Ergo corpus fuit completum nouâ formâ in triduo, ergo & subsistens, ergo Verbum assumpsit eam formâ cadaueris. Primò rogo, an assumpserit eas partiales. Si hoc dicas, dic etiam idem & de nostrâ; quia (ut supra ostendi)

di) tu in reidem sentis, velis nolis: si verò eas non assumptis, dic etiam, non assumptis esse humanam naturam. Vltèrius, si per eas parciales corpus est completum, dic idem & de nostrâ: quòd si dicas, non esse omnino integrum, etiam & idem dicas de nostrâ.

Replicabis, in tuâ sententiâ non sequi, dimissum fuisse aliquid à Verbo quod fuerit assumptum, quia si in triduo assumptis eas formas parciales, etiam ante mortem, & post resurrectionem: at in nostrâ sententiâ, si illa forma in triduo fuit assumpta, quia postea perit, debuit etiam & dimitti. Respondeo, fortè ideò propterea à me negabitur eam fuisse assumptam: quid inde? Deinde, ne hoc scrupulo torquearis, quando dicitur, *quod semel assumptis nunquam dimisit*, sermo est de corpore & animâ, de quibus tantum erat sermo & Patribus & Theologis.

Sed hinc obicies Tertio: Ergo Verbum potuit dici cadauer, & similiter cadauer nos redemit, natum est de Virgine, datum est in cenâ Apostolis, quæ omnia sunt absurda. Ego non video vnde contra nos hanc sequelam intulerint hi Auctores. Siue enim detur forma cadaueris, siue non, verè corpus Christi in triduo in omnium sententiâ dictum est cadauer; quid ergo ad eas locutiones inferendas confert quòd fuerit dictum cadauer à formâ aliquâ cadaueritatis? an à formâ corporeitatis, vel formis partialibus antiquis? Imò ego possem aequiori iure retorquere argumentum contra ipsos, dicendo, Apostolis datum esse totum quod cadauer significat, & totum hoc natum esse de Virgine, quia formæ hæ parciales, quæ sunt in cadauere, per te natæ sunt de Virgine, & datæ Apostolis, quod non est verum in meâ sententiâ de formâ cadaueritatis, quia nec nata est de Virgine, nec data in cenâ Apostolis. Quomodo ergo obiciunt nobis, sequi ex nostrâ sententiâ, *cadauer natum est ex Virgine*? Fortè ne aliqui id ipsum eis obiceret: sed à me hoc non timeant, quia video, illos benè posse respondere, *cadauer* non dici corpus, nisi cum negatione animæ rationalis, quia verò hæc negatio non erat, quando hæc formæ parciales natæ sunt de Virgine, vel datæ in cenâ Apostolis, ideò non posse dici natum vel datum cadauer. Sed hanc solutionem melius ego possum adhibere, quandoquidem ipsa forma positiua cadaueritatis non fuit in vtero Virginis, nec data in cenâ Apostolis, etiam si à Verbo postea fuerit assumpta, quod ad præsentem difficultatem parum conducit: quia non licet argumentari à denominationibus quas Verbum vno tempore habuit, ad eas ei omni tempore applicandas; sicut si Verbum fuisset Angelo vnitum, & postea dimissâ eâ vnione vnitum fuisset homini, non posset dici, *Angelus mortuus est, Angelus nos redemit*, sed, *Verbum quod fuit Angelus nos redemit*; ita etiam in homine posset dici, *Verbum quod fuit cadauer, nos redemit*, sed nullo modo, *nos cadauer redemit*. Ad quam doctrinam propter dicta, & maiori iure, recurrere tenentur & aduersarij.

Quartò obiciunt: Quia nulla est causa à quâ producatur talis forma. quis enim, quando homo strangulatur vel iugulatur, producit eam formam? Præterea siue homo frigore siue calore pereat, eadem manet forma, quod prorsus repugnet, si ea tunc primò produceretur, quia

à causis contrariis non potest eadem forma produci. Adde, in embryone præcedere similem formam. Quis ergo eam destruxit: certè non potest dici, eam fuisse destructam ab eadem formatrice virtute, à quâ fuit introducta; aliâ eadem causa produceret & corrumpet eandem formam, quod repugnat; ergo dicendum est, eam mansisse in corpore, & durare post mortem, siue mors ab hac siue ab illa causâ proueniat.

Hoc argumentum nullum est, Primò, quia eadem ratione deberent ponere in igne aliam formam corporeitatis. Nam carbo accensus, in quam est introducta forma ignis, siue extinguatur aquâ, siue cineribus, siue oleo calido, siue aquâ frigida, siue hoc siue illo modo, manet tamen idem numero carbo: quis ergo introduxit ibi eam formam carbonis? Fortè, vt euadas, dices, in carbone non fuisse formam ignis, sed adhuc durare formam ligni. Sed hoc ex ipso sensu apparet improbabile: quæ enim in carbone extincto cum ligno similitudo, vt dicas habere eandem formam substantialem? Certè magis differt carbo à ligno, quàm canis à lupo, quantum possumus nos colligere ex his quæ videmus, qui est modus argumentandi horum Auctorum. Sed ne in hoc hæreamus, pone exemplum in vino, quod procul dubio specie differt ab aceto, & tamen eadem forma aceti subsequitur, siue vinum calore nimio, siue aliâ de causâ contrariâ acefcit. Debemus ergo omnes dicere, esse aliquas formas, quæ perunt dispositiones valde similes dispositionibus aliarum formarum: ideòque quando illæ dispositiones corrumpuntur, vnde cumque id proueniat, & à gradu requisito proprio rebus deiciunt, succedere alias, quæ dispositiones in proximo requirebant; & talem esse formam cadaueris, formam aceti, & carbonis suo etiam modo.

Ad illud de embryone facilè ego ad hominem respondeo, ex horum doctrina. Hi dicunt, sanguinem habere diuersam formam substantialem à carne: ecce eadem virtus nutritiua, quæ conuertit alimentum in sanguinem, eadem expulit ex sanguine eam formam substantialem, & dedit formam carnis; ergo minùs consequenter negas, ab eisdem causis efficientibus posse destrui eam formam, quæ ab eis producta fuit. Ratio est manifesta: quia illæ causæ efficientes pergunt paulatim disponendo materiam vnde sit, vt cum prodixerunt dispositiones aliquas, vt quatuor v.g. quæ requirebantur pro aliquâ formâ, producta fuerit ea forma; quando verò vltèrius pergunt augendo & intendendo eas dispositiones caloris, vel frigoris, aut humoris, &c. iam per accidens expellitur prior illa, quæ non patitur eas qualitates in summo, introducitur verò alia forma, quæ in intensiori gradu eas requirebat; & ita fit, quando cumque aliqua causa non immediate conuertit in se passum valde diuersum, sed prius formam similiorem, postea tandem suam introducit: quæ doctrina tam est certa, vt à nemine negari possit. Idem ego dico in formâ embryonis: vnde rectè explicatur, cur non maneat simul cum homine, & perfectè toti argumento satisfactum manet.

Quintò obiciunt: Caro mortua & viua est vnioe carō (ideò enim dicitur eadem caro, quæ nata est de Virgine, fuisse in sepulchro:) sed, si succedat

succedat forma cadaueris, non est eadem caro, ergo. Adde Primò, eos debere eam propositionem moderari: quia fortè per nutritionem, quæ etiam fuit in Christo, posset aliquis dicere amissum aliquid de partibus materiæ primæ, in quâ Christus infans natus est, & consequenter non omni rigore prorsus physico eandem numero carnem fuisse in sepulchro, quæ in vtero Virginis, quandoquidem etiam & alia quadruplo, vel amplius maior fortè addita est. Sed ab hac quæstione abstrahendo, dico, corpus seu carnem solum dicere materiam primam cum organizatione, & accidentibus externis; hanc autem eandem numero fuisse in sepulchro, quæ in vtero. Tandem addo, Patres, quando id docent, non locutos in eo rigore physico, sed ad eum modum, quo in hominum acceptione idem dicitur corpus Petri, siue viuum sit siue non. Et certè etiam homines prudentes, qui hoc dicunt, nihil cogitant de formis suis partialibus, vt supra notauimus.

Tandem obijciunt: Forma cadaueris est nimis imperfecta, vt pro illâ ita natura defuerit corpus disponendo; quod præcipue ostendunt ex oculorum admirabili fabricâ, quâ nihil in naturâ mirabilius. Hoc tamen argumentum planè nullum est. Rogo enim hos Auctores, an ipsi in cadauere videant aliquam formam perfectiorem, quàm ceteri homines; aut an propter eas formas partiales appareat pulchrius corpus aliquod vulneribus confossum, denigratum, vermibus iam scaturiens, ac suo fœtore omnia inficiens, vti est formarum partialium pulchritudo? Secundò respondeo, magis hoc argumento premi arguentem ipsum, qui pro vnâ cecâ, surdâ, ac omni operationi ineptâ formâ partiali, machinam illam pupillæ, oculorum, aurium, &c. per se docent à naturâ intentam: ego enim respondeo, naturam non pro formâ cadaueris, sed pro humanâ fuisse productam; per accidens verò, ex defectu dispositionis pro animâ requisitæ, hanc inde expulsum, & eius loco cadauericam successisse, quæ etiam intraflet, licet ea oculorum mirabilis structura ibi non esset. Quod si aduersarius velit probabiliter discurre, etiam positâ formâ partialibus debet docere, eam organizationem non pro formis partialibus mortuis diminutis, & imbecillibus, sed pro animâ præparatam: durare autem aliquando etiam absente animâ, quia ab eâ non pendeat à priori, sicut supra dixi de aliis accidentibus.

SUBSECTIO TERTIA.

Alia argumenta pro eis formis partialibus.

PRIMVM sit: In homine anima, cum sit spiritalis, non potest complere materiam in ratione corporis vegetabilis, neque enim anima ipsa vegetatur; ergo debent esse formæ partiales. Respondeo, animam quidem non vegetari in se, verum ratione ipsius, vt causæ vitalis, vegetari totum hominem: similiter ipsam non esse corporis, verum adhuc complere materiam in ratione corporis physici, quia corpus physicum completum, solum dicit compositum ex materiâ & formâ: cum autem anima sit forma, verè, etiam materiam complet in ratione corporis prædicamentalis.

Secundò alij arguunt: Quia in homine dantur operationes contrariæ, iuxta illud Pauli, *Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem*; ergo debent esse in homine diuersa principia substantialia, ergo & diuersæ formæ. Respondeo Primò, hac obiectione probari duas animas appetentes, non verò formas partiales, quæ non sunt vitales, nec appetitiuæ. Respondeo Secundò, hac obiectione summum probari, potentias ipsas proximas, scilicet appetitiuam, materialem, & volitiuam, esse diuersas; nam ratione illarum potest eadem anima appetere contraria. Tertio respondeo, neque diuersitatem animarum neque potentiarum inde colligi (de quo fusiùs Disputatione III. de Animâ, à nu. 88. dum de potentiarum distinctione egero) potest enim eadem anima ex diuersis apprehensionibus, vel motibus carnis, iam hoc iam illud appetere, etiam si contrarium sit ei quod ratio moralis seu pars superior dicitur.

Quem lapidem non mouerunt nonnulli recentiores, vt has formas partiales inducerent: & mirandum est, inter tot argumenta neque vnum efficax reperiri. Hi ergo Tertio arguunt: Quia caro mortua est vera caro, per eam enim soluitur ieiuniū. Sed quæso hos Auctores, an in iusculo ex carnibus distillato etiam ponant istas formas partiales, quandoquidem etiam per tale iusculum ieiunium frangitur. Quid hi dicent? vel quis eis dixit, Pontifices instituentes ieiunium, cogitasse de formis istis partialibus; & propter illas fuisse tam sollicitos, ne eas comedemus diebus prohibitis? Quilibet puto prudens relinqueret huic Auctori omnes istas formas, & acciperet sibi materiam primam perdici, cum omnibus illius dispositionibus, & formâ cadaueris, illam habet; neque credo in eâ electione illos erraturos. Respondeo ergo, Ecclesiam non cogitasse de talibus formis, sed prohibuisse carnes, vnde cumque in ratione talium constituantur, propter delectabilitatem accidentium quæ in eis sunt, & vires quas addunt. Ad hoc autem quid formæ partiales?

Quartò arguunt: Quia aliàs sola manus posset dici homo, sicut gutta aquæ dicitur aqua. Primò respondeo, si vnio sit heterogenea, etiam sine istis formulis facillè constare, cur quilibet pars non sit homo. Secundò, etiam si omnes digiti habeant formas omnino similes inter se (pono istas partiales) & fortè similes toti manui, numquid vnus digitus dicitur manus? vel numquid vna pars brachij dicitur brachium? Respondeo ergo, in modo loquendi, ad quem pertinet hoc argumentum, non semper nomen rotius, etiam homogenei, tribui parti cuiuslibet. Sic vnum folium libri, est eiusdem rationis cum omnibus aliis, (& pone, ne quæras diuerticula, omnia esse non scripta) & tamen vnum folium non dicitur liber, nec vna gutta aquæ dicitur mare, nec vna domus ciuitas. Ratio à priori est, quia sunt sæpè nomina, quæ ipsam integram formam rei significant, & talis est vox *homo*, quæ propter eam non tribuitur vulgariter manui, etiam si, physice loquendo, possit dici manus essentialiter esse homo.

Quintò: Quia nisi sint hæ formæ, homo non erit verè mixtum. Sed contrà, quia homo solum dicitur mixtum propter quatuor qualitates, in quibus

quibus conuenit cum elementis; hoc autem habet sine ullis formis partialibus. Imò quandoquidem ipsæ formæ partiales non sunt una forma ignis, altera terræ, &c. non aliter possunt constituere mixtum, nisi quatenus continent has qualitates: hoc autem habet anima, ergo.

- Sexto: Quia grauitas non potest provenire ab animâ, nam hæc est principium motus progressiui, qui est contrarius motui deorsum; nulla autem res potest esse principium motuum oppositorum: sed neque potest illa grauitas à materiâ provenire, quia hæc ex se non grauitat nec leuitat; ergo provenit à formis partialibus. Confirmatur Primò, auctâ materiâ in homine, augetur grauitas, sed non augetur forma rationalis, ergo quia augetur formæ partiales. Confirmatur Secundò, grauitas esset ab animâ, ergo ipsa se interimeret, dum cadens ex turri in ipso aëre extinguitur. Confirmatur Tertiò, si grauitas ab animâ oriretur, cum anima sit perfectior formis brutorum, deberet etiam maiorem grauitatem in se producere; hoc autem est falsum, nam homo non est grauior ceteris animantibus. Neque hoc argumentum cum suis confirmationibus quidquam urget, Primò, quia falsum est, eandem rem non posse esse principium rerum oppositarum; voluntas enim est principium odij & amoris: & licet dentur hæ formæ partiales, certè motus appetitus non sunt ab illis, quia illæ non sunt sensitiuæ; sunt ergo ab animâ, & tamen ab ipsâ etiam sunt motus rationi conformes; ergo ab eadem animâ sunt motus contrarij: benè ergo anima potest esse principium grauitatis, & motus localis. Adde, ipsos, velint nolint, teneri & hæc fieri: nam anima exigit & petit eas formas, & saltem ratione illarum mediare est principium motuum oppositorum. Respondeo ergo, sicut color oritur ex quatuor qualitatibus dispositis, siue ipsæ sint causæ siue conditio, de quo iam non disputo, quia non est ad propositum; ita etiam grauitatem vel consistere in temperamento, vel pendere ab eo vt à conditione, in ordine ad motum deorsum, de quo Disp. IV. de Generatione, à num. 72. Vnde ad primam confirmationem, constat ex augmento materiæ grauitatem ideò augeri, quia ibi etiam augetur temperamentum, à quo pender motus deorsum. Ad Secundam respondeo, non esse inconueniens, si per accidens anima se interimat: nam motu ipso progressiuo currendo, ita potest se defatigare, vt concidat homo mortuus, & tamen ille motus progressiuus proculdubio est ab animâ. Et quidem eadem est difficultas in eius sententiâ: nam anima, quæ est radix earum formarum, est saltem mediare radix grauitatis & mortis. Tertia confirmatio est multo debilior, & quidem ad hominem eam retorqueo: motus progressiuus est ab animâ, ergo anima hominis, quæ est nobilior, erit causâ velocissimi motus, & consequenter homo erit velocissimus omnium animantium, quod est falsissimum. Idem est quoad fortitudinem, & alia quæ à solâ animâ, & non ab istis diminutis formis procedunt, nec tamen in homine sunt in maiori gradu. Multò ergo minùs grauitas erit in summo gradu, quandoquidem ea est imperfectior quam leuitas, vnde potius deberet inferri, esse minorem in homine. Respondeo ergo, eam grauitatem provenire ex illo temperamento;

vnde per accidens se habet, siue hæc siue illa anima ibi sit. sicut in ordine ad motum progressiuum, eadem anima, & cum iisdem tuis istis formis, iam magis grauitat, iam minùs, ex varietate dispositionum; iam velocius potest se mouere, iam tardius.

Urgebis: Homo cadens è turri, & in aëre suffocatus, eodem modo descendit; ergo ea grauitas non oriebatur ab animâ. Distinguo consequens, immediatè non causatur, transeat; mediare, quatenus causatum est illud temperamentum, quod adhuc tunc durat, nego. Imò & si immediatè causaretur, dici posset tunc succedere formam cadaueris, quæ causat eum motum.

Sed vide hic hos Auctores, qui ita faciunt vim in eo quòd anima istos motus contrarios sibi non causet, & postea asserunt ab animâ peti istas formas, quæ continuò ipsi animæ insidiantur: vnde clarè inferitur contra illos, Ergo anima suam destructionem petit, dum fònet in se has formas, quas tamquam molientes insidias debebat domo vel baculo eijcere.

Septimò: Si dispositiones oculi essent ab ipsâ animâ, non posset ab eis determinari ad viuendum, ergo illæ dispositiones sunt à formâ aliâ partiali. Ego non video vnde illud Antecedens probetur. Nõne dispositiones ignis petuntur à formâ ignis? nec enim ibi possunt istæ formulæ manere, etiam in sententiâ aduersariorum, & tamen ab eis determinatur ignis ad calefaciendum, comburendum, &c. Aut quæ est repugnantia, vt eisdem dispositionibus, quas immediatè anima petit, determinetur ad operandum? Imò ideò eas petit vt operetur. Et quidem in tuâ sententiâ saltem mediare tales dispositiones sunt ab animâ, mediantibus istis formis, & tamen determinatur ab illis.

Octauò: Quia anima rationalis non est formaliter forma ossis, ergo debet habere aliam formam. Respondeo, formam ossis, vt conditio, & tam ab animâ, solum esse ea accidentia.

Nonò: Quia omne mouens distinguitur à re motâ, ergo cum homo ambulat, pars mouens debet distinguì à motâ, ergo anima mouens debet distinguì à formâ motâ cum materiâ. O quale argumentum, si ob rationem distinctionis id requiris! Dicas mihi, ipsam animam quis moueat; an alia anima? hoc non dices; ergo ipsa se mouebit. Cur ergo ibi vis dare aliud grabatum, aut currum, qui simul debeat moueri ab animâ? vel numquid materia non potest pati motum ab animâ, sicut illam patitur forma partialis? quid ergo nodum quaris in scirpo?

Hæc sunt horum Auctorum argumenta, quos iam sic breuiter redarguo. Ipsi enim, probantes non manere in mixto formas elementorum, vtuntur hoc argumento: Mixtum est vnum, ergo debet habere vnicam formam à quâ accipiat vnitatem, eam enim non potest à multis accipere. Vide ergo iam argumentum contra ipsos: Homo est vnum per se, ergo debet habere vnicam formam à quâ suam vnitatem accipiat, nec eam poterit accipere simul ab animâ rationali, & à tot parvulis formulis, sicut mixtum eam vnitatem non poterit à multis formis elementorum accipere. Non dico argumentum absolutè esse efficax, sed ad hominem clarè ostendit, hos Auctores non discurre consequenter.

SYBSECTIO QVARTA.

Hæ formæ reiiciuntur.

ALIJ è contrario, has formas in viuientibus non dari putant, omnino esse euident, & coaceruant argumenta, quæ non sunt magni momenti.

85 Primum quod Suarezio, Hurtado, & aliis valde frequens est, desumitur ex eo, quod per tales formas materia prima completur, ergo non potest ulterius compleri per animam. Et confirmatur ex Aristotele, docente, ex duobus entibus in actu non posse fieri vnum per se, sed per formam substantialem partialem materia est in actu, ergo non potest ulterius compleri per animam rationalem aut equinam. Hoc argumentum & mihi olim placuit; verum puto, illud nullum esse: quia facile dicent aduersarij, per eas formas materiam primam aliquo modo substantialiter perfici, non tamen ita ut omnino completur; unde relinquit locum ulteriori complemento. Quod nullo modo repugnat: nam conceptus naturæ vel substantiæ consistit in eo, quod sit prima radix eorum quæ in tali re reperiuntur, ut dicam Disputatione iv. Metaphysicæ, num. 33. agens de conceptu substantiæ. Sicut autem, iuxta omnium sententiam, non repugnat, istum conceptum primæ radices partialiter inter formam & materiam diuidi, cur etiam repugnabit, illum eundem in duplici formâ, scilicet rationali & illis partialibus, diuidi, & consequenter neutram esse adæquatam complementum naturæ? Neque enim est de conceptu primæ radices, ut sit vnica indiuisibilis.

87 Posses dicere, si illæ formæ partiales præcedunt animam, ipsæ erunt prima radix etiam ipsius animæ, & consequenter anima iam non erit substantia, sed accidens. Adhuc huic obiectioni potest responderi facile, eas formas partiales esse primam radicem, inadæquatam tamen, quia ex illis oritur organizatio & aliæ dispositiones pro animâ, animam autem non radicari in eis formis, quia non sunt causæ, quasi efficientes animæ, neque hæc est passio illarum. Præterea illæ formæ non sunt etiam radices potentiarum & operationum vitalium, sed hæc ab animâ oriuntur: unde constat, ex eis formis & ex animâ confluere vnam totalem & integram primam radicem, ideoque quamlibet ex illis esse substantiam, partialem tamen, nec omnino completam. Hæc possent probabiliter respondere; verum infra virgebo adhuc hoc argumentum contra istas formas. Alia argumenta minoris momenti omitto, quia vel petunt principium, vel supponunt quod facile ab aduersariis negabitur.

88 Ego ab hac sententiâ Primò recedo, quia sine vllâ causâ multiplicat ibi formas eas partiales. Nam tota varietas dispositionum, & organizationis potest oriri sufficienter ab ipsâ animâ, quod ostendo euidenter: quia per te ipsâ anima petit immediate ipsam varietatem formarum substantialium, ergo etiam poterit petere per se immediate ipsam varietatem dispositionum, sine vllâ formâ substantiali mediâ. Deinde illæ formæ nihil ibi operantur, ad quid ergo multiplicandæ sunt? Respondent Primò, nos potius multipli-

care entitates, quia post mortem producitur forma cadaueris, quam illi non admittunt. Non possum non hanc solutionem mirari: nos tantum ponimus eam formam siue formas post mortem absente animâ; ipsi eas vel alias æquiuales ponunt & post mortem, & toto tempore quò animal viuit, quomodo ergo multiplico ego magis quam illi? Confirmo, forma illa absente animâ non est otiosa, quia materia non potest esse sine omni formâ substantiali; hoc solum ego doceo, ergo nihil pono otiosum. Hi eas ponunt, quando materia prima completur per animam rationalem, quo tempore omnes illæ ad nullum profusum munus, neque finem necessariæ sunt, nisi tantum ut dormiant, quotiesque absente animâ, ipsæ iam incipiant ibi dominari, & domus curam habere.

Hoc argumentum sufficeret, ut probabiliorẽ multò redderet negatiuam partem: sed adhuc virgebo Secundò argumentum è nu. 88. & probo, eas formas, siue dentur siue non, non posse esse substantiales, quia substantiæ conceptus non consistit (ut suppono ex Disputatione iv. Metaphysicæ, à num. 4.) in eo, quod sit id quod primò antecedit; nam quantitas & dispositiones sunt priores naturâ quàm forma, & tamen non sunt substantia, imò ex hac parte sunt accidens; consistit ergo conceptus substantiæ in eo quod sit prima radix, non effectiua tantum, sed etiam finalis, ut patet in dispositionibus ad eas formas partiales: illæ enim dispositiones quæ præcedunt, etiam per te dicuntur quasi radicari in eis formis, non quia ab eis effectiue producuntur, sed quia per se ordinantur, & introducuntur à naturâ propter eas formas partiales; ergo cum hæc introducuntur à naturâ propter animam rationalem, omnino dicendum est eas in animâ radicari, & consequenter non esse substantiales, sicut non sunt substantiales illæ dispositiones quæ ipsæ formas præcedunt. Neque, ut sint substantiales, sufficit quòd ipsæ petant etiam aliquas dispositiones, non inquam hoc sufficit: nam etiam potentia accidentales (si distinguantur ab animâ) petunt varias dispositiones & organizationem, & tamen non propterea sunt substantia. Tandem neque possunt esse substantia, eò quod efficienter aliqua alia accidentia producant, quia etiam id est commune accidentibus; sunt enim multæ dispositiones accidentales, ex quibus etiam aliæ pululant, sicut ex primis qualitatibus secunda permanant. Non ergo est vllum fundamentum, cur dicantur esse substantiales.

Dices, Quia vniuntur per se, & complent substantialiter. Sed contrâ, quia de hoc est quæstio, neque potes tu explicare, cur hæc magis vniuntur per se & complent substantialiter, quàm quantitas, vel aliæ dispositiones ad quas rursus consequuntur aliæ, ut ostensum est. Neque enim licet dicere gratis, hoc est substantia, & illud non, sed debemus assignare disparitatem, hic autem nulla est, ut iam ostendi.

Hinc concludo, Etiam si non repugnet, conceptum primæ radices diuidi inter duas res, quarum vna sit radix aliquarum passionum, alia verò aliarum, ut supra dixi; tunc tamen debere illas duas esse æquæ immediatas radices: nam si vna vel radicatur vel ordinatur per se ad aliam, tunc ea non erit prima radix, & consequenter neque sub-

substantia, sed potius accidentalis dispositio, aut passio, ut ostensum est; & tales etiam esse eas formas partiales, vel aduersarij supponunt. Vnde infero, illos non posse vllā probabili ratione explicare quomodo illæ sint substantiales, & assignare bonam differentiam ab alijs dispositionibus, vel passionibus accidentalibus.

94. Video hic quemdam, qui nondum perfecte conceptum substantiæ discussit, respondere Primo, hoc argumentum esse de solo nomine, scilicet de significatione vocis *substantiæ*. Sed quis hanc solutionem non mirabitur, cum hic agamus de assignando prædicato aliquo reali communi formæ equinæ & istis partialibus, in quo differant ab albedine, nigredine, quantitate, reliquisque quæ dicuntur accidentia; quomodo ergo de solo nomine hæc est difficultas?

Secundo videtur respondere, se iam illud vocare substantiam, quo habito materia potest existere naturaliter; illud verò accidens, quo habito non potest existere. Verum si postea in Metaphysicâ non inuenit hic Auctor meliorem explanationem, poterit tunc retractare hanc sententiam de formis partialibus, & etiam nunc posset, quando pro nunc non aliam dat solutionem, quam nunc euidenter reicio (pone nunc quantitatem & potentias distinguere, quod est independentes ab hac questione) tam non potest materia sine quantitate existere, quam sine formâ lapidis; tam non potest sine potentijs naturaliter, quam sine animâ. Ne verò ibi hareamus, magis repugnat materiam carere omni vicatione, quam formâ substantiâ, imò sine omni vicatione nec diuinitus potest existere; quomodo ergo iam explicabunt hi per hanc suam solutionem, cur hæc potentia, viciatio, quantitas, adde, dispositiones omnes, sint accidentia magis, quam alie formæ? aut quomodo non erunt substantia, quandoquidem nec naturaliter, imò sine aliquibus nec diuinitus existere potest materia. In quâ dependentiâ ipsi constituunt conceptum substantiæ. Secundo contra, ergo anima rationalis non est substantia. Probo euidenter: quia sine illâ naturaliter existit materia cum istis formis, tam naturaliter, quam Angelus sine cognitione sui, & homo sine visu; ergo si accidens est illud, quod ita aduenit subiecto, ut sine illo cum his quæ prius habuit, possit naturaliter existere, solæ formæ partiales erunt substantia, cum sine illis nequeat existere materia, etiam si habeat animam; sine hæc verò connaturaliter existit, dummodo habeat eas formas. Tertiò tandem, quia non repugnat, diuinitus vnum subiectum, quod possit existere sine formâ substantiâ naturaliter, tunc autem ratio substantiæ non potest per eam independentiam explicari.

96. Aduerte, hunc Auctorem meum argumentum posuisse sub terminis complementi ultimi, &c. additque *ad ultimum* esse superfluum, quia accidens non complet nec ultimum nec non-ultimum. Verum ego non vtor nomine *complementi*, quia per hoc nihil explicatur, sed nomine *primæ radicis*, id est, id propter quod omnia ea in subiecto producantur: cumque hæc formæ sint propter animam, necessariò erunt accidentia, non secus ac alie dispositiones. Ideo dixi in argumento, vix posse conceptum substantiæ seu primæ radicis diuidi in duas formas, si inter se vna sit alteri

subordinata, qualis essent formæ partiales respectu animæ.

SVBSECTIO QVINTA.

Alia sententia circa multitudinem Formarum in materiâ proponitur.

97. Vltimò tandem posset aliquis dicere, in materiâ dari posse duas formas substantiales inuicem independentes. Dico, *inuicem independentes*; quia si vna per se supponit aliam, non erunt ambæ substantiales, sed illa tantum quæ est prima omnium, iuxta dicta numero præcedenti: debent ergo illæ inter se esse dispartæ, & cum materiâ constituere non vnum compositum præcisè, sed duo incompleta, in quo nulla videtur apparere repugnantia.

Quod si obicias, formas substantiales diuersas exigere etiam diuersas & oppositas dispositiones, ratione quarum formæ ipsæ redduntur impossibiles in eodem subiecto; Respondeo, 98. bunt, non esse necessarium, ut formæ diuersæ peccant oppositas dispositiones: sufficit enim, si dispartas, quæ inuicem non repugnent, quod ex dicendis paulò post amplius constabit. Et quidem de facto duas nonnulli ponunt in ferro accenso. Nam in primis manere ibi formam ferri, ita videtur extra controuersiam, ut dubitare de hoc non liceat: si enim ibi non esset forma ea, à quo postea cessante calore reproduceretur rursus ibi ferrum? Vltèrius, esse etiam formam ignis, videtur manifestum: licet enim multi dicant, ibi solum esse aliquas ignis scintillas in poris ferri inclusas, quæ itupam applicatam comburant, id tamen videtur omnino incredibile, tum quia ferrum est ex se valde densum, & exiguos ac paucos habet poros vbi includi possit ignis; totum autem 99. ferrum interiùs & exterius, & in quacunque parte tangatur, ardet, candet, habet omnia accidentia ignis, quæ habent carbonem accenti, ergo ferrum ex se toto habet formam ignis. Confirmatur: si ferrum candens solum haberet ignem in poris, quandoquidem habet multò minores & pauciores incomparabiliter, quam habeat carbo accensus, multò minùs deberet comburere quam carbo, cuius contrarium experientia docet; ergo non solum habet ignem in poris, sed absolute in totâ materiâ vbi est forma ferri. Imò, quò ferrum est densius, & pauciores habet poros, eò magis comburit, ergo ea vis non illi venit à poris.

Dices, neque in totâ neque in poris habet ignem, sed solum vehementem calorem, qui propter densitatem ferri sufficit ad introducendam formam ignis. Sed contra, ibi experimur tantum calorem ac in igne, splendorem item ac lucem, quæ non oritur à calore, sed solum ab ignis substantiâ: quo ergo fundamento possumus negare, ibi esse ignis substantiam? Confirmo: lux non 100. est qualitas dispositiua, sed quæ oritur à substantiâ luminosâ; at ferrum candens habet lucem, ergo & substantiam luminosam, ergo & ignem. Confirmo vltèrius: in carbonibus accensis, vbi magnus est ignis, nullus negauit vniquam ibi esse verum ignem, etiam si flamma non sit; nec potest tunc dici, ibi esse flammam imperceptibilem, in quâ solâ est ignis, hoc enim est contra Philosophorum

phorum & vulgi totius opinionem. Deinde, recurrere ad istas res impetceptibiles sine euidenti necessitate, est euertere totam Philosophiam. Tertiò, carbones illi sine vllâ flammâ consumuntur & rediguntur in cineres, quomodo ergo illis negabitur verus ignis? Si autem carbones ignem habent, ergo & illum habebit ferrum accensum à fortiori, quia magis illum præ se fert quàm carbo, quantum nos possumus ex ratione & experientia diiudicare.

101 Dices: Ignis non potest esse in materiâ densâ. Sed contrâ, quia fortè (vt nos dicemus infrâ) ignis naturâ suâ est densus, id est, nullo in se admiens poros extraneo corpore plenos, aut vacuos. Contrâ Secundò, quia puluis tormentarius est valdè densus, & concipit ignem in momento. Imò melius videtur conferendus ignis in materiâ densâ, quia purior est, quàm in rarâ, vbi habet extranea corpora admixta, sibi aliquantulâ saltem contraria. Fateor, valdè probabile esse, ibi verè dari formam ignis simul cum ferro; potest tamen aliunde quis contrarium probare; eò quòd, si ibi esset forma ignis quando est magna pars ferri accensa, si tegatur cineribus, durabit ad tres quatuorve dies, sicut durat in carbonibus tectis: constat autem experientia, citissimè perire ibi & splendorem & calorem, non ergo fuit ibi forma ignis. Imò ferrum accensum vix extrahitur ab igne, & iam nullum habet splendorem, quod non fit in carbonibus.

Secundò, Sicut quia forma ignis est in carbonibus, si noui & noui carbones vel ligna applicantur, fouetur ignis & durat; ita, si ferri malsæ ex calore nimio adhuc fluidæ ferrum aliud applicatur, sine nouo igne deberet foueri ignis, & durare, quod tamen est contra experientiam; signum ergo est, nec in eâ malsâ fuisse ignem, nec in ferro applicato posse eam formam induci, etiam si in carbonibus accensis verè sit. Inde respondetur ad confirmationem, licet enim quoad visum eodè modo appareat ignis in vtroque, ratio tamen aliunde corrigit sensum, vt in multis aliis exemplis contingit.

103 Fortè dices, ignem indigere pabulo, quod quia non habet in ferro, non potest tam diu conseruari quàm in ligno, quod est pabulum ignis. Aduerte Primò, pabulum nihil aliud esse, quàm materiam quæ conuertatur in ignis substantiam, ergo quandoquidem tu dicis, in ferro induci formam ignis sicut in lignum, ferrum erit pabulum illius, non minùs quàm lignum, ergo ex hac parte ipso ferro augebitur ignis. quod si verum esset, nihil gratius his qui in fodinis ferri, argenti, auri laborant, &c. ipsi enim metallis fouerent ignem, sine tot sumptibus in lignis. Secundò respondeo, nisi dicamus ignem naturâ suâ esse fluidum, id est petere breuè durare, & à se perire (quod valdè probabile puto, vt explicem quomodo in fornace calidissimâ sine vilo contrario statim ignis extinguitur, si non noua materia applicetur) non potest aliam ob causam petere pabulum,

104 nisi quia à contrariis, quæ illum debellant, circumdatur. Si enim non habeat contraria, & naturâ suâ durans sit, cur indigebit pabulo vt conseruetur? Ergo non magis indiget pabulo in ferro quàm in ligno. Paret consequentia, quia non habet plura contraria quæ illum circumdant, eò quòd sit in ferro, quàm quòd in ligno, nec quia

fit in ferro est citius corruptibilis; ergo nullum caput speciale magis est in ferro quàm in ligno, cur propter pabulum ibi pereat, hîc vero non. Ex his manent soluta quæ pro contrariâ parte poterant obiici; constat enim, aliis experientiis oppositis sensum esse corrigendum. Cur autem plus ferrum comburat quàm carbo, non potest ad formam ignis reduci, quia etiam eam habet carbo, reducendum ergo ad densitatem materiæ. Solum illud de luce ferri, prout supra vñ argu-
mentum, videtur habere difficultatem. Respon-
deo tamen, illam propriè non esse lucem, sed colo-
rem quasi aureum aliquantulum splendican-
tem, qui potest oriri ex dispositionibus & primis
qualitatibus; vel fortè esse aliquas partes ignis,
quæ licet non sint per totum ferrum, totum ta-
men illuminant; vel tandem etiam aliquam lu-
cem oriri posse ab accidentibus aliquibus.

SVBSECTIO SEXTA.

Quid de Quæstione.

PRIMA CONCLUSIO. Possunt de poten-
tiâ absolutâ duæ formæ substantiales vniri
simul eidem subiecto. Vix enim sufficienter ex-
plicatur, quomodo de facto non dentur simul.
Quòd si hoc negatur, præcisè id fit, quia non ap-
paret earum necessitas; in ordine autem ad po-
tentiam absolutam, non potest inde id negari.
vnde enim duo contradictoria in eâ formarum
coexistentia reperientur? Confirmo id vterius:
duo contraria diuinitus simul esse possunt; ergo
& duæ formæ substantiales, etiam si contrariæ es-
sent, & contrarias exigerent dispositiones; multò
ergo melius, si oppositæ non sint, sed disparatæ.
Quo casu si quilibet ex iis formis vniretur im-
mediatè materiæ, qualibet constitueret vnum
compositum per se inadæquatè distinctum ab
alio: nam licet materia esset completa per quam-
libet ex illis formis, altera tamen forma non vniretur
materiæ vt completæ, quia non vniretur
materiæ & formæ; neque tunc resularet ex ente
completo & incompleto vnum per se, quia non
resularet ex ligno v. g. & formâ ignis aliquod
totum, sed ex materiâ ligni & formâ ignis resul-
taret ignis, & ex eadem materiâ & formâ ligni
resularet lignum. vnde illa composita fierent ex
entibus incompletis, sicut supra dixi de persona-
litate Verbi diuini terminantis humanitatem.
Quo casu illa duo composita solum futura in-
adæquatè distincta, est certo certius, quia con-
starent vnica materiâ; quæ cum sit inadæquata
essentia compositi, redderet ea composita inadæ-
quatè eadem inter se, non tamen ita vt possent in-
uicem prædicari vnum de alio, quia compositum
substantiale dicit in recto materiam & formam,
& sicut non posset dici, *materia & forma ignis est
materia & forma ligni*, ita nec posset dici, *lignum
est ignis*: essent ergo inadæquatè distincta, non ta-
men inuicem prædicabilia.

Sed obiicies: Etiam si sola forma sit diuersa
specie in homine & equo, tamen absolute dicitur
homo diuersæ speciei ab equo; ergo etiam si ma-
teria esset tunc in illis duobus eadem numero,
quia tamen formæ essent numero distinctæ, ab-
solute deberent ea composita dici totaliter distin-
cta. Negant aliqui consequentiam, eò quòd di-
uersitas

ueritas specifica prouenit ex inaequalitate, quæ ex quocumque capite resultat; at distinctio numerica prouenit ex distinctione eorum quæ in recto significantur. Sed hæc responsio nulla est, quia possunt esse duæ species diuersæ, omnino tamen æquales, vt in Deo absolute Pater est diuersus specie à Filio, & tamen est illi omnino æqualis; ergo tunc non habet locum ea solutio. Secundo, fallum est, ad diuersitatem specificam non attendi quid significetur in recto: tam enim non potest dici, designando solum hominem, *hoc album differt specie ab hoc calido*, quia rectum vtriusque non differt, quàm non potest dici, *hoc album distinguitur ab hoc calido*, ergo eodem modo ad vtramque propositionem consideratur quid in recto significetur. Ratio à priori, quia (vt alibi) semper in omnibus prædicationibus, vel ad affirmandam identitatem vel negandam, considerandum est quid significetur in recto: & in casu præsentis rem clarius ostendo. Quando in vnâ materiâ sunt duæ formæ substantiales, constituentes lignum & aurum v.g. rogo, potestne dici, *hoc aurum est diuersum in specie ab hoc ligno*, an non? Si potest dici, ergo etiam poterit dici distingui numero, quia implicat, ali qua distingui specie, & non distingui numero, quod non considerant hi Auctores.

Si verò non potest dici distingui specie, ergo iam tua doctrina, quòd scilicet diuersitas specifica desumatur ab inaequalitate, & quòd inaequalitas ab vnâ parte solâ proueniat, falsa est, quia hic est vna pars inæqualis, & tamen non potest dici, *hoc aurum est diuersum in specie à ligno*. Obiectioni ergo respondeo, concedendo, absolute posse dici distingui numero, sicut absolute dicitur distingui specie; ad quod sufficit, vnâ partem ex his quæ dicuntur in recto, esse distinctam ab aliâ, sicut absolute dicitur homo distingui à caninâ. quibus verbis non distinctionem adæquatam sed inadæquatam significamus. Et idem est de diuersitate specifica inter hominem & animal, phylicè enim specie inadæquatâ tantum differunt; nec aliud significatur communi modo loquendi. Vnde quando postea additur, *differt adæquate*, vel *distinguitur adæquate*, neganda est consequentia tantum illius vocis *adæquate*.

SECUNDA CONCLUSIO. Quod attinet ad potentiam ordinariam, non reperio efficacem rationem, quâ probetur, repugnare simul materiæ duas formas substantiales non exigentes contrarias dispositiones. Posse autem duas formas substantiales diuersas reperiri sine contrariis dispositionibus, videtur manifestum: nam sicut forma ferri non opponitur calori ferè in summo, vt patet in ferro candenti, nec tamen illum propè summum calorem exigit; item forma ignis, etsi requiratur summum calorem, quia tamen requirit qualitatem aliam, quam quia non inuenit in ferro, non potest in illud introduci, cur non poterit esse alia forma substantialis, media inter formam ignis & ferri, quæ differat à ferro, eò quòd exigit propè summum calorem, quem non exigit ferrum, & vterius conueniret cum ferro in exigentiâ eius qualitatis, quam non exigit forma ignis? Ecce ergo, illa forma non exigeret dispositiones contrarias ferro, sed diuersas & composibiles in eadem materiâ; ergo & ipsæ formæ substantiales composibiles essent in eâ materiâ. Idem est in aquâ feruenti, cuius calor

non destruit substantiam aquæ; cur ergo non possit simul cum eâ formâ aquæ esse alia forma substantialis exigens eum calorem aquæ, quem non exigit forma aquæ, qui tamen non idè sufficeret ad expellendam formam aquæ, vt de facto eam non expellit?

Dicunt aliqui, materiam non posse esse in duplici specie. Sed de hoc est difficultas, cur, sicut potest esse in duplici specie accidentali v.g. albæ & calidæ, vel quantæ, non etiam possit esse in duplici specie substantiali inadæquatâ, iuxta præcedentem doctrinam. certè hæc supponitur, non probatur ea repugnantia.

Nihilominus non est recedendum à communi sententiâ, negante posse materiam naturaliter duas formas substantiales simul recipere. Huius autem ratio non est desumenda ex contrarietate dispositionum, quia hæc euidenter suprà impugnata est, sed ex incapacitate materiæ, ratione suæ virtutis limitatæ, quæ non potest duas formas substantiales, quæ maximam dicunt perfectionem, simul sustinere. Potest autem plures accidentales, quia hæc non requirunt tantam virtutem, vt sustententur, quantum substantiales, quare ad has ex illis non potest argumentum deduci.

Sed contrâ urgebis: Multæ formæ accidentales fortè sunt tam perfectæ, quàm aliqua substantiales ex imperfectioribus, & tamen materia potest simul duas tales accidentales habere; ergo & poterit etiam simul duas substantiales. Respondet tamen, quidquid sit de Antecedenti, negando consequentiam, quia forma substantialis etiâ fortè imperfectior quàm aliqua accidentalis, trahit tamen secum multas alias dispositiones & accidentia, ratione quorum petit in materiâ maiores vires, quàm duæ formæ accidentales. Secundo potest dici, non solum ex perfectione maiori formæ substantialis, sed ex tali essentiâ propriâ illarum prouenire, vt simul duæ substantiales esse non possint, licet possint duæ accidentales etiam perfectiores.

Quòd si roges, vnde cognouerim, materiam habere talem limitationem; Respondeo Primò, ex communi consensu Philosophorum. Secundo, quia nulla est experientia, quæ suadeat materiam habere vel posse habere duas tales formas: vnde non debemus sine fundamento ei virtutem eas simul sustentandi concedere. Neque efficacior mihi iam huius sententiæ probatio occurrit: valeat quantum potest.

SECTIO VII.

Quo influxu indigeant contraria, aut duæ formæ substantiales impossibiles naturaliter, vt diuinitus simul conseruentur.

QVÆSTIONEM hanc non mouissem (res enim est valde clara, & Auctores de veritate illius concordant inter se) nisi casu incidissem in recentiorum quendam, qui in materiâ de Charitate agens suppresso nomine cōtra P. Suarezium, occasione oppositionis peccati cum Charitate, conatur fusè probare, contraria non posse eodem influxu quoad substantiam simul conseruari, sed necessario debere Deum fortiorum influxum adhibere; additque, excepto Suarezio & paucis aliis,